

DE OUDEJAARS

CLAUDIA DE BREIJ

DE OUDEJAARS

*En alle
verhalen
erachter!*

Lebowski Publishers, Amsterdam 2017

© Claudia de Breij, 2017
© Lebowski Publishers, Amsterdam 2017
Omslagontwerp: Ingeborg Huisman, BorgDesign
Omslagbeeld: Claudia Otten
Foto's binnenwerk: T. Georgiev (Macedonië, Griekenland),
J. van den Heuvel (Katwijk, Libanon), Claudia Otten,
Hans-Peter van Velthoven
Typografie: Krijnie Gerritsen, *bijzee*

ISBN 978 90 488 3661 1 (gebonden)
ISBN 978 90 488 3849 3 (paperback)
ISBN 978 90 488 3662 8 (e-book)
NUR 400

www.lebowskipublishers.nl
www.claudiadebreij.nl

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

WAAROM EEN OUDEJAARSCONFERENCE?

WAAROM DIT BOEK? WAAROM ALLES?

DAAROM DEZE INLEIDING

Waarom wil de bergbeklimmer naar de top van de Mount Everest? *Because it's there*. Omdat het kan, daarom wilde ik de oudejaarsconferentie graag maken. Omdat ik het een enorme eer vind. Omdat ik hou van de traditie. Omdat ik het de beste avond van het jaar vind om iets te zeggen, en heel blij ben dat ik dat mag.

Wanneer ik een voorstelling maak, duik ik graag diep in mijn onderwerp. Ik hou ervan om te lezen, films te kijken, alles te weten te komen over bijvoorbeeld entertainment aan het front (*Hallo lieve mensen*), de Koude Oorlog (*Hete vrede*) of ruimtevaart en maanreizen (*Teerling*). Dan praat ik met slimme mensen als Geert Mak, Bas Heijne of André Kuipers, lees alles wat los en vast zit en kan tijdens de eerste try-out een fijn college geven waar niemand op zit te wachten.

Naarmate de tournee vordert begrijp ik steeds beter waar het publiek van geniet en wat ik vooral voor mijn eigen lol doe en vallen er steeds meer trivia uit mijn researchperiode af. Ze helpen de voorstelling niet vooruit.

Maar mij wel.

Ik ben ooit afgewezen voor de Kleinkunstacademie. ‘Niet theateraal genoeg,’ was het commentaar van de commissie, en ze hadden gelijk. Ik vertel heel graag verhalen, zing, doe debiel op een podium, maar ben absoluut geen all-round kleinkunstenaar die je een willekeurige tekst kunt geven waar zij door haar uitstekende performance altijd iets bijzonders van weet te maken.

Dat durf ik helemaal niet. Ik moet altijd voor mezelf verantwoorden dat ik daar sta en het woord heb. Die research, die doet dat voor me. Uiteindelijk heb ik zoveel ontdekt en verzonnen dat iedereen het zou moeten horen. Dan durf ik er het podium mee op.

Je kunt 2016 niet vooraf onderzoeken. De krant is je geschiedenisboek. Dus ik deed wat ik meestal doe, ik maakte opschrijfboekjes vol knipsels en aantekeningen om te kijken of er grappen in zaten en verbanden ontstonden.

Maar ik wilde meer weten, vooral over de vluchtelingencrisis.

Je hoeft geen groot geopolitiek deskundige te zijn om te bedenken dat die nog wel een jaartje door zal etteren, als het geen decennia zullen zijn. Iedereen vindt iets van vluchtelingen, op basis van het *Journal*, de buurvrouw of Twitter. Ik vond het slap om daar in de oudejaarsconferentie nóg een mening aan toe te voegen gebaseerd op niets anders dan mijn eigen onderbuikgevoel.

(Die onderbuik krijgt al jaren de twijfelachtige eer toegeschreven de bron te zijn van ongefundeerde rechtse meningen, maar dat is onterecht. Het idee dat alle vluchtelingen per definitie ‘zielig’ zijn komt evengoed uit de onderbuik.)

Ik vond het ongrijpbaar, een beetje eng ook. Wie zijn die vluchtelingen? Bedreigen ze mij in mijn bestaan? Of zou ik ze eigenlijk veel opener tegemoet moeten treden, moeite moeten doen, moeten helpen? Deugt die hele Turkije-deal eigenlijk wel, waar mijn land als EU-voorzitter verantwoordelijk voor is?

Erover lezen is een ding. Ik wilde er naartoe. De route reizen van de vluchteling die naar Nederland komt, maar dan in omgekeerde volgorde (en uiteraard, onvergelijkbaar wat betreft veiligheid en comfort).

Dus ik begon in het azc in het voormalig Militair Hospitaal in mijn eigen Utrecht, ging naar de gezinslocatie voor asielzoekers in Katwijk en bezocht Heumensoord, het grote tentenkamp in Nijmegen.

Daarna reisde ik naar Idomeni (op de grens van Griekenland en Macedonië), en naar verschillende kampen in Macedonië, om te zien waar het in Europa vastloopt.

Ten slotte ging ik naar Libanon, 'de regio', om te zien hoe de opvang daar is. Ik was in verschillende kampen en sprak ook met mensen die niet in een kamp maar verspreid, in bijvoorbeeld verlaten garages wonen.

Achter de bergen lag Syrië.

Tijdens die reizen maakte ik van alles mee waarover ik vertel in de oudejaarsconference, maar ook een heleboel dingen die er niet in pasten. Omdat het te veel werd, of te erg. Het is oudjaarsavond, we moeten nog een beetje vrolijk 2017 in met zijn allen. Bovendien: ik wilde mensen niet overvoeren met verhalen over vluchtelingen, het jaar ging over zoveel meer.

Maar die verhalen wil ik wel vertellen. Daarom staan ze in dit boek, dwars door de conference heen. Voor wie

het weten wil. Omdat ik mensen heb gezien die zo machteloos waren, letterlijk machteloos. In ons taalgebruik heeft het woord ‘machteloos’ bijna de connotatie van een emotie. Je voélt je ‘machteloos’. Deze mensen zijn het. Of misschien is ‘rechteloos’ een beter woord.

Ik heb al die rechten wel, de macht van het woord en de luxe van mensen die naar me luisteren.

Die mensen hoeven daar verder niks mee, ik wil geen mening opdringen, geen gironummer communiceren, ik wil alleen vertellen wat ik heb gehoord en gezien.

Dat ik die dingen heb kunnen horen en zien is mede dankzij Jan Bouke Wijbrandi, inmiddels voormalig directeur van Unicef Nederland. Hij begreep dat ik wilde reizen naar de plekken waar het nieuws zich voltrekt, voor ik er iets over kon zeggen. Natuurlijk betaalde ik de reizen zelf, maar dankzij de mensen van Unicef kon ik op plaatsen komen waar ik anders niet op een – betrekkelijk veilige – manier had kunnen rondkijken. Nynke Nammensma, Gerrit van den Berg en alle andere mensen van Unicef die me het vertrouwen gaven op onderzoek te gaan, ben ik erg dankbaar. *Just for the record*: veel van de reizen maakte ik met Unicef, maar ik spreek alleen namens mezelf. Misschien zeg ik dingen anders dan Unicef het zou zeggen. Fijn dat het kan. Clubjes waarvan je geen totale volger hoeft te zijn, dat zijn clubjes waar ik nou juist bij wil horen.

In dit boek vind je de tekst van de oudejaarsconference zoals die was op 12 december 2016. Dat betekent dat hij niet exact hetzelfde zal zijn als de conference die ik op oudjaarsavond uitsprak op televisie. Tot en met de laatste

dag ben ik blijven veranderen, uitproberen, actualiseren.

Ik ben daarbij veel dank verschuldigd aan Peter Pannekoek en Diederik Smit. Beiden gaven me af en toe per mail of telefonisch advies en dat bracht me telkens net een stap verder, soms dichterbij een goede grap, soms definitief bij de beslissing iets uit de voorstelling te gooien. Grote dank ook aan Titus Tiel Groenestege, regisseur, voor het meedenken zonder ooit mijn gedachtegang in de weg te zitten. Datzelfde geldt voor de leden van mijn band en crew – Frank, Jasper, Jeffrey, Petra, Jorrit, Ruben, Nader, Badi, Reyer, Phaedra en Sander –, die altijd creatief en flexibel weten om te gaan met mijn veranderdrift. Dankjewel Jasper Henderson, mijn geweldige redacteur bij Lebowski, voor het maken van dit boek. Voor je talent en je begrip – vooral voor het erkennen van de rekbaarheid van een begrip als ‘deadline’.

Ten slotte mijn vrouw, Jessica van Geel, poortwachter van alle grappen (de allerslechtste komen niet verder dan de schuifdeuren bij ons thuis, dankzij haar) en bedenker van die ene die ik zelf het allerleukst vind – die over het rijsthappen na de huwelijksvoltrekking maakte zij hier aan de keukentafel.

Claudia de Breij, december 2016

DE OUDEJAARS

Hier wil ik zijn vanavond
Hier wil ik zijn vanavond

Goedenavond!

En alvast de allerbeste wensen.

Als je de oudejaarsconference maakt denk je op 1 januari: ik mag toch hopen dat er wel wat gebeurt in 2016.

Zo'n beetje half maart dacht ik al: nou, het mag ook wel ietsje MINDER, MINDER, MINDER.

Maar met zulke uitspraken moet je heel erg uitkijken, tegenwoordig. Hoewel ik denk dat Geert Wilders het helemaal niet erg vond, die rechtszaak. Sowieso was het wel heel fijn voor de fractie van de pvv, anders hadden ze voor niets dat spandoek gemaakt. Heb je dat gezien? Ze stonden gelijk klaar in de Tweede Kamer met een foto van Geert met zo'n kruis over zijn mond, als held van het vrije woord. Iconisch beeld. Ik zag het en dacht: ah... Nijntje!

Maar ik denk dat het de pvv electoraal wel goed zal doen. Ik denk dat ze bij de PvdA nu denken: kunnen we Rob Oudkerk niet weer eens bellen? Of hij nog eens iets over kut-Marokkanen wil zeggen.

Het was een bizar jaar, met heel veel, vooral slecht nieuws.

Racisme, seksisme, oorlogen, aanslagen, maar ik dacht

al die tijd: gelukkig heb ik in ieder geval een positieve slotnoot. Ik kan altijd zeggen: ‘Dames en heren, vergeet niet, dit was ook het jaar waarin de eerste vrouw president werd van de Verenigde Staten.’

Daar gaat mijn *happy end*.

Het is natuurlijk alsnog een historische uitslag: niet de eerste vrouw, maar de eerste clown werd president van de Verenigde Staten.

Er zijn mensen die vinden dat ik dat niet kan zeggen, dat ik eerst moet afwachten hoe het gaat, want ‘die eerste speech van Trump was toch best mooi en heel verzoenend?’ Maar die eerste speech stelde mij ook niet echt gerust.

Ik heb namelijk een associatie met dat mondje. Altijd als ik naar die mond van Donald Trump kijk... dit is een gesloten systeem, hè? En ik heb het idee dat bij hem de in- en de uitgang zijn verwisseld. Dat er daar beneden een mond zit die heel verstandige dingen zegt, terwijl er uit zijn mond alleen maar poep komt.

En dan zijn er ook nog mensen die zeggen: ‘Maak je niet zo druk, Amerika is heel ver weg.’ Maar dáár zit Trump (die vind ik heel eng), in het oosten zit Poetin (die vind ik ook heel eng), en in het zuiden zit Erdogan. En hé, wie zitten er precies tussenin? O ja, wij!

Erdogan heeft dit jaar in zijn eentje al voor heel veel slecht nieuws gezorgd. Vandaag ook weer: in Turkije heeft de president 25.000 dameskappers laten oppakken in verband met vermeende betrokkenheid bij de coup.

Ja, even inkomen hè. Het is cabaret. Het is niet makkelijk, cabaret maken. Het is dit jaar nóg moeilijker geworden. Door Erdogan. Want over Erdogan wil je het liefst

de waarheid zeggen: ‘Dat is een homofobe ottomania-kale neo-fascist in het lichaam van een vrouwenhatende islamokrankzinnige wannabe-Stalin.’ Maar dat kun je dus niet zeggen, want het is een ‘bevriend staatshoofd’. En een bevriend staatshoofd mag je niet kwetsen. Maar als hij een bevriend staatshoofd van mij is, ben ik dus ook een bevriend staatsburgeres van hém. Dan moet hij ook niet de hele tijd dingen zeggen die kwetsend zijn voor mij.

Zoals: ‘Vrouwen zijn niet gelijk aan mannen. Iedere vrouw moet minstens drie kinderen baren, vrouwen die niet baren zijn kapot.’ Als ik bij een relatiebemiddelingsbureau zou werken, zou ik op dit punt wel zeggen: ‘Tayyip, als dat is wat je zoekt in een relatie, een gehoorzaam fokdier, dan zou ik toch zeggen: “Neem een geit.”’

Ik denk dat politici uiteindelijk toch meer mogen zeggen dan wij gewone burgers. Ook in ons land. Wij krijgen de hele tijd te horen dat wij niet zo moeten polariseren. Maar op het moment dat RTL bekendmaakt dat ze voortaan voor roetpiet kiezen, zegt Halbe Zijlstra: ‘Daarmee vermoord je het Sinterklaasfeest!’ Dat vind ik best wel polariserend gesteld voor zo’n Hollandse polderoplossing als roetpiet. Roetpiet lijkt ontzettend op het origineel, maar het komt net iets beschaafder over. Eigenlijk verhoudt roetpiet zich tot zwarte piet zoals Halbe Zijlstra zich verhoudt tot Geert Wilders. Het lijkt ontzettend op het origineel, maar het komt net iets beschaafder over. Eigenlijk is Halbe Zijlstra een soort roet-Geert. Dat is overigens wel heel slim van hem. Hij wil vast nog eens premier worden, en ik sluit niets meer uit, maar je kunt je Geert Wilders toch moeilijk voorstellen tussen allerlei

wereldleiders. Hoe leg je aan Angela Merkel uit dat ze daar naast een totale populist staat? Bij Zijlstra kan dat prima. ‘Nein, Angela, das ist kein totaler Populist, das ist nur ein Halbe.’

En een halve populist kan prima premier van Nederland zijn. Dat zie je aan de huidige. Een heel nette jongen, die af en toe heel straatse dingen roept, zoals: ‘Pleur op, tuig van de richel!’

Dat ‘tuig van de richel’, dat ging over die gasten in Zaandam, die vloggers die voor de Vomar stonden. En ik dacht: oké, tuig van de richel, dat zijn gasten die willen vast wapens, harddrugs, wijven. Maar als je dus aan die gasten bij de Vomar ging vragen wat ze willen, zeiden ze: ‘Een buurrthuis.’

Een buurrthuis?! Buurthuis is op zichzelf echt zo’n Sybrand Buma-woord, maar als je zo praat als die vloggers klinkt alles wel gaaf. Ik had op de middelbare school heel veel Turkse en Marokkaanse vriendjes, toen heb ik heel erg geoefend om zo te kunnen praten. Daar heb ik nu nog profijt van. Als ik bijvoorbeeld word aangehouden door de politie met de auto: ‘Hey, zit je me etnisch te profileren? Doe’s normaal, man. Jij houdt mij alleen maar aan omdat ik een grote Volvo heb met twee kindersitjes, doe’s normaal, man. Serieus.’

Of met collectes vind ik het ook altijd lachen. Er stond afgelopen week een jongetje voor de deur met Kinderpostzegels. Dan vind ik het heel leuk om te zeggen: ‘Hoezo Kinderpostzegels? Noem jij mij klein?! Doe’s normaal man, ik wil gewoon normale postzegels. Serieus. JE MOEDER.’ Oké, dus ze klinken cool, maar om nou te zeggen: ‘tuig van de richel’?

Ik moest zelf eerder denken aan de term die staatssecretaris Dekker van Onderwijs had voor kinderen die in groep 1 en 2 niet meer zo vaak mogen blijven zitten, omdat je in Nederland niet te lang mag doorkleuteren. Ik dacht: ga dat dan zeggen bij de Vomar in Zaandam: 'Jongens, kom op, jullie staan hier echt ontzettend door te kleuteren met z'n allen. Gast, je bent onderhand twintig, ga dealen!'

Met je problemen natuurlijk, hè, met je problemen. En dat doet hij, want hij heeft een geweldig vlogcontract aangeboden gekregen van een heel coole platenmaatschappij. Dat is toch fascinerend, de een denkt: hé, getalenteerde jongen, ik bied hem een contract aan, en de ander zegt: 'Tuig van de richel!'

En daar zit heel weinig tussenin.

Dat zie je nu veel, in Nederland. Er is een soort cultuuroorlog gaande. Ik ben niet de enige die dat ziet. Minister Edith Schippers denkt dat ook. En Edith Schippers is – laten we eerlijk zijn – niet de snelste. Nee, dat is Daphne.

Maar Edith Schippers hield laatst de H.J. Schoo-lezing, dat is een soort spreekbeurt voor politici, en zij hield haar spreekbeurt over cultuur. Dat is best gek, want minister Schippers is van Volksgezondheid, dus iedereen vroeg: 'Hé Edith, maar hoe zit het dan met Volksgezondheid?' 'O, gratis euthanasie voor iedereen! Maar even over cultuur: onze cultuur is de beste cultuur!' En Mark Rutte had echt zoiets van: 'Wát zeg je nou?!' Die kwam net terug van een concert van de Toppers, die kon het even niet helemaal plaatsen.

'Ja,' zei Edith, 'onze cultuur is de beste cultuur voor vrouwen en homoseksuelen.'

Nou, dat is wel waar. Ik ben nog nooit zo omarmd als LGBT-medemens als in deze tijd. Iedere keer als er weer een menigte staat te demonstreren met ‘azc, nee!’ en er dan een journalist komt die vraagt: ‘Waarom staat u hier?’, dan zegt zo’n demonstrant: ‘Omdat die asielzoekers vaak heel andere normen en waarden hebben over ónze vrouwen en ónze homoseksuelen.’ Dat vind ik zó lief, allemaal voor mij! En daarna zingen ze altijd heel mooi meerstemmig: ‘Daar moet een piemel in!’

Maar het is wel waar: dit is echt de beste cultuur voor vrouwen en homoseksuelen. Nu dan. Want nu hebben wij een vvd-premier die zegt: ‘Als je vindt dat homoseksuelen niet gelijk zijn aan anderen mensen, dan pleur je maar op.’ Maar diezelfde vvd stemde een paar jaar geleden nog voor de weigerambtenaar. Frits Bolkestein hield een paar jaar dáárvóór een vlammend pleidooi tegen het homohuwelijk, omdat het slecht zou zijn voor onze onderhandelingspositie in het buitenland. Maar omdat zo’n cultuur dus in beweging blijft door discussie en debat, heb je héél af en toe, héél eventjes de beste cultuur voor vrouwen en homoseksuelen. Nu kijkt iedereen de hele tijd of het met ons nog wel goed gaat. Iedereen let op ons, zoals de mijnwerkers letten op de kanarie in de kolnmijn.

‘Het is echt de beste cultuur voor vrouwen, homoseksuelen én...’ zei Edith Schippers, ‘voor transseksuelen.’ Die doen sinds 2016 ineens ook helemaal mee, hè? Vroeger had je het nooit serieus over transseksuelen, daar zong je een liedje over bij de après-ski: ‘Hij is een omgebouwd wijf!’

Maar nee, over transseksualiteit moeten we echt even praten. Nu staat ook de discussie over genderneutrale toi-

letten eindelijk op de agenda. Dat vind ik wel fijn. Hoe lang die mensen het al hebben moeten ophouden, heb je daar weleens bij stilgestaan?

Ik ga zelf al jaren genderneutraal plassen, omdat er bij de dames altijd een veel langere rij staat dan bij de heren. Dus ik ga altijd naar het invalidetoilet. Die zijn al genderneutraal, hè? Je bent man, vrouw óf invalide. En dat moet je echt eens doen, dat is echt eens iets anders. Het is heel ruim opgezet en er hangen allemaal touwtjes waar je aan kan trekken, dan komt iemand vragen of het lukt. En alles is er op ooghoogte voor iemand die zit, dus als je opstaat na het plassen en je kijkt in de spiegel, denk je: huh?

Maar nu we genderneutraal gaan durf ik ook gewoon naar het herentoilet. Is ook een avontuur hoor, dat moet je eens doen. Niet gelijk bij zo'n urinoir gaan staan, dat moet je trainen, maar gewoon zo'n herentoiletje. En daar heb ik dus iets ontdekt: in die herentoiletten staat altijd de bril omhoog. Altijd. Waardoor ik dus vermoed dat mannen stiekem ook al jaren staand kunnen poepen. Dat zij allang helemaal zijn doorgeëvolueerd, maar dat ze dat dus niet zeggen.

'Daar moet een piemel in,' dat zeggen ze wel, en veel mensen vinden dat schokkend, maar voor mij persoonlijk geeft 'daar moet een piemel in' toch meer een gevoel van nostalgie.

Ik ben opgegroeid in een dorp, ik kom echt diep uit de polder. *I made it through the wilderness, somehow I made it through...* en waar ik vandaan kom, daar was echt geen hol te doen. Heel af en toe gaf er iemand een fuif in de schuur van zijn vader, en soms kwam de feesttent in Gel-

dermalsen. En dan stonden ze daar. Jongens waren het, maar aardige jongens. Heel andere jongens dan nu. Van vloggen hadden ze nog nooit gehoord, in ons dialect was een vloggertje een snelle wip. We hadden geen idee. En dan stonden ze daar en kwam je als meisje, nerveus, voor het eerst op je hakjes, die plakkerige planken biervloer op *like a virgin, touched for the very first time*. En dan zongen ze: ‘Daar moet een piemel in, daar moet een piemel in...’ en dan wist je als meisje: hé, ik heb mijn haar niet voor niets staan touperen. En als je dan écht *attitude* had of je had er écht werk van gemaakt, zongen ze ook nog: ‘En daar gaan we met zijn allen over heen, hiep hoi, en daar gaan we met zijn allen overheen’ – jaaa, mooie tijd. Je wilde continu dood, maar mooie tijd.

Misschien niet per se mooi, maar wel onbezorgd. Deze tijd vind ik helemaal niet onbezorgd. Er waren dit jaar dagen dat ik de krant niet durfde te lezen en de radio niet aan wilde zetten uit angst voor weer een aanslag, weer doden. Maar het fijne aan onze nationale nieuws- en actualiteitenzender is dat zij de grootste ellende altijd weet te combineren met een vrolijk sportevenement.

‘Goedemiddag, welkom bij de sportzomer, vanmiddag met aandacht voor openwaterzwemmen, verdronken vluchtelingen en beachvolleybal! Vanwege de aanslagen in Nice schakelen we eerst even naar onze verslaggever in Frankrijk. Hoe is het daar nu?’

‘Ja, vanwege de gebeurtenissen in Nice zijn we vandaag natuurlijk wat meer ingetogen, wat soberder van toon dan anders, maar we volgen de etappe op de voet en mét reden, want wie rijdt daar op kop? Het is Tom Dumoulin, Tom Dumoulin, dames en heren, hij heeft

ongelófelijk veel energie. Die is duidelijk vannacht níet op de hotelkamer van Thomas Dekker gebleven toen de Poolse hoertjes kwamen. Ongelofelijk, hij rijdt de tijd van Fabian Cancellara aan flarden, Cancellara die vandaag slechte benen heeft. Maar laten we vandaag toch vooral ook stilstaan bij de slachtoffers van die verschrikkelijke aanslagen. Ik zeg altijd maar: “Beter slechte benen dan helemaal geen benen.” Terug naar de studio.’

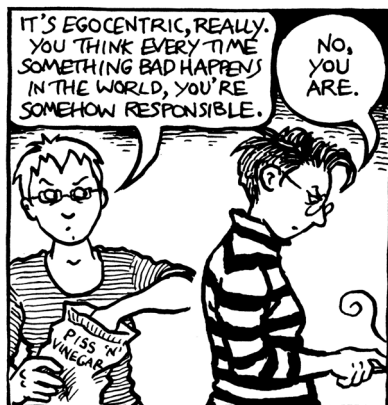
~

Het komt vast goed

Een van de reizen die ik maakte in 2016 had geen nobel doel als ‘achter de mist kijken om vluchtelingen te ontmoeten’, maar ging gewoon ordinair om een beetje bijkomen, aan mijn gezondheid werken en een paar kilo afvallen nu ik er toch was. Ik ging naar Turkije, zoals ik jaren geleden ook eens had gedaan, om een sapkuur te doen. Een weekje niks eten, veel sporten en drie keer per dag een goor sapje drinken.

Genieten!

Het was ruimschoots voor de coup. Erdogan was natuurlijk allang een erkende koekwaus – Jan Böhmermann, de Duitse comedian met het spotdicht over Erdogan, had dat overtuigend aangetoond – maar ik herinner me niet dat ik een afweging heb gemaakt of ik nog wel naar Turkije moest willen reizen. Misschien was het gemakzucht, misschien onnozelheid. Misschien was het wel irritatie over de hedendaagse neiging (niet in de laatste plaats bij mijzelf) om óveral een morele kwestie van te maken.

Wat Alison Bechdel hier zegt. Dat Gutmensch-geneuzel altijd, ik wilde gewoon lekker detoxen en over een paar maanden stralend in een strakke trouwjurk lopen.

Maar ja. Je kunt de geopolitiek wel uit je leven willen halen, je haalt je leven niet zo gemakkelijk uit de geopolitiek. Tussen een bietensapje en een yogasessie door las ik op mijn telefoon het nieuws over Ebru Umar, die was opgepakt bij haar Turkse vakantiehuis.

Ze had Erdogan beledigd.

What the fuck?

#fuckErdogan, dat was haar hashtag, en nu mocht ze Turkije niet meer uit.

Ik appte Ebru. Niet dat ik nou die ene persoon in haar leven ben aan wie zij moet denken als 'You've got a friend' op de radio is, maar dit zijn toch de momenten in het leven *when you're down and troubled, and you need some loving care.*

Ebru, die haar gevoel voor humor onder barre omstandigheden weet te behouden, appt terug dat ze een

crash-vastenkuur van de Turkse politie van harte aanbeveelt, ze is nog nooit zo snel zoveel afgevallen.

We appen wat over en weer, en ondanks dat wat we zeggen geen regimes ten val zal brengen, voel ik me méér dan de paar weggedetoxte kilo's lichter als ik een paar dagen later voorbij de Turkse douane ben. Natuurlijk, het zou nergens op slaan als de Turkse politie ineens zo'n onbeduidende druif als ik zou willen arresteren. Maar sloeg het dan wel ergens op dat Ebru was opgepakt? Dat Böhmermann moest worden vervolgd?

Zo kwam zelfs tijdens het minst geëngageerde, meest egocentrische, onnozele tripje van 2016 de buitenwereld weer hard binnen, net als voor iedereen in 2016 de buitenwereld iets te vaak hard binnen kwam.

Ik had het kunnen weten.

Toen ik vertrok, een week eerder, sloeg de werkelijkheid me op Schiphol al ongenadig hard in het gezicht.

Mijn vriendin (toen nog, inmiddels mag ik 'mijn vrouw' zeggen) bracht me weg. We liepen op een absurd tijdstip, lang voor zonsopgang, naar de rij voor de Turkse charter die me naar detox-heaven zou brengen.

In de hal hilde een kind. Heel hard. Zo'n alarmerende huil, ik kan daar slecht tegen. We keken om ons heen om te zien waar het vandaan kwam en zagen een man en een vrouw, leunend tegen een glazen balustrade, met een blote, hysterisch gillende kleuter op een kleedje op de grond.

'Misschien gespuugd,' zeiden wij tegen elkaar. 'Of zichzelf helemaal ondergepoept.'

Dat kan. Een andere logische reden om een kind naakt in een vertrekhal te laten lopen konden wij niet verzinnen.

Ik moest in de rij gaan staan, we zouden bijna gaan boarden. Nog steeds hoorde ik het kind huilen. ‘Het voelt niet goed,’ zei ik, hoe dom die uitdrukking ook klinkt. ‘Ga jij eens kijken? Alsjeblieft?’

Mijn vriendin keek ongemakkelijk. ‘Wat moet ik dan doen?’

‘Vragen of het goed gaat. Of ze hulp nodig hebben. En als ze raar doen naar een grondsteward, de politie laten bellen.’

Het is niet dat Jessica (zo heet ze) niet dapper is, ze is gewoon niet zo’n bemoeial als ik. Ze keek, verlegen met de situatie, richting het gehuil. De rij schoof door, ik kon er niet meer uit zonder mijn vlucht te missen. ‘Ga je alsjeblieft? Het voelt écht niet goed. Echt niet.’

Later appte ze. Het kind leek een jaar of vijf, een meisje, en ze was bloot van top tot teen. Al die tijd was het blijven huilen. Jessica had het stel gevraagd of het goed ging, in alle talen die ze kende, maar ze stuurden haar schutterig weg, alles ging prima, waarop ze naar de balie ertegenover was gelopen om raad. Een medewerkster van Schiphol bedankte haar, zij had er zelf ‘ook al geen goed gevoel over’. Nu ging ze de marechaussee bellen, en zelf poolshoogte nemen terwijl die onderweg waren. Nadat de Schipholmedewerkster ze had opgemerkt, hadden de man en vrouw het kind in het dekentje gewikkeld, en zich uit de voeten gemaakt. Maar eenmaal buiten, bij de taxi waar ze snel in waren gestapt, stond de marechaussee en hield ze tegen.

Jessica had het tot daar allemaal gezien, daarna was ze ook maar naar huis gegaan.

‘Het komt nu vast goed,’ appte ze me.